

Rav og Retinit fra danske Tertiær- aflejringer.

Af

E. M. NØRREGAARD.

Fossile Harpiksarter, direkte taget fra Tertiær-aflejringer, var indtil for et Par Aar siden ikke kendt i Danmark. Alt det øvrige Rav var hidtil fundet i Kvartær-aflejringer, særlig »Rav-Pindelaget«¹⁾, eller som løse Strandsten.

I Aarene 1901 og 1903 fik »Mineralogisk Museum« et Stykke Rav og et Stykke Retinit, som angaves at være taget i tertiært Ler. Da jeg har haft Lejlighed til at undersøge disse to Stykker, mente jeg, at de fortjente en kort Omtale.

Det første Stykke blev indsendt til Museet af Inspektør Rosenberg 1901. Stykket er temmelig stort (75,7 Gr.), det er halvklart, noget mælket og overtrukket med en mørkebrun, fastsiddende Forvitringsskorpe; dets Haardhed er 2,5 og dets Vægtfylde 1,072. Ved Prøve for Ravsyre reagerede det tydeligt. Ravsyrebestemmelsen foretoges paa følgende Maade: Nogle Korn af Stoffet opvarmes i et Reagensglas, derved afsættes oppe paa Glasset en brun Olie og klare, naaleformede Krystaller af Ravsyre²⁾. Stykket stemmer i det hele overens med CONWENTZ Beskrivelse af Succinit³⁾.

Stykket opgives at være taget i plastisk Ler i Røkken-

¹⁾ USSING: Danmarks Geologi. Kbhvn. 1899. Side 110 og 166. PINGEL: Ravet. Studentersamfundets Smaaskrifter Nr. 59.

²⁾ DANA: System of Mineralogie. London 1892. Side 1002.

³⁾ CONWENTZ: Monographie der baltischen Bernsteinsäume. Danzig 1890. Side 2.

dal Lerleje ved Mariagerfjord, men umuligt er det dog ikke, at det stammer fra det overliggende Kvartær. Det plastiske Ler ved Mariagerfjord er formodentlig mellemoligocænt.

Det andet Stykke fik jeg af en Arbejder ved Hesselho Teglværk. Stykket er lille (8 Gr.), det er brunt, halvgennem-sigtig, med Fedtglans og muslet Brud. Det indeholder ikke Ravsyre. Dets Haardhed er 2,5 og dets Vægtfylde 1,015. Af de hos CONWENTZ¹⁾ beskrevne Ravarter minder det mest om Gedanit²⁾, men er forskellig derfra ved sin Farve og sin Glans (Gedanit har Glasglans). Fra Glessit³⁾ adskiller det sig ved sin Farve og Haardhed og fra Beckerit⁴⁾ og Stantinit⁴⁾ ved Farve og Brudflade. Stykket er saaledes ikke overensstemmende med de fra Nordeuropa beskrevne Ravarter, men om det er et nyt Mineral eller muligvis en Varietet af Gedanit, kan jeg med det foreliggende ringe Materiale ikke afgøre.

Stykket er taget i Hesselho Teglværksgrav ved Gaarde Holdeplads Nord for Varde. Medens der ikke paa det første Stykke fandtes noget, der kunde bevise, at det er taget i tertiært Ler, findes der paa dette Stykke Glimmerler og paa en af Fladerne Svovlkis, saa det maa anses for at være taget i sikkert tertiært Ler. Glimmerleret langs Vestkyst-banen er miocænt. Fra Tyskland kendes Ravstykker fra Miocænet, om det er Succinit eller Retinit angives ikke⁵⁾.

Der kendes saaledes nu fra Danmark eet Stykke Succinit fra Mellemoligocænet og eet Stykke Retinit fra Miocænet.

¹⁾ CONWENTZ. Monographie der baltischen Bernsteinsbäume.

²⁾ HELM, OTTO. Gedanit, ein neues fossiles Harz. Schriften der naturforschenden Gesellschaft in Danzig. Bd. 4. Heft 3. S. 214. Danzig 1878.

³⁾ HELM, OTTO. Mittheilungen über Bernstein. III. Glessit. Schriften der naturforschenden Gesellschaft in Danzig. Bd. 5. Heft 1 og 2. Side 291. Danzig 1881—83.

⁴⁾ PIESZCZEK, ERNST. Ueber einige neue harzähnliche Fossilien des ostpreussischen Samlandes. Archiv der Pharmacie. Række 3. Bd. 17. Side 433. Halle a. S. 1880.

⁵⁾ GÖPPERT. Ueber das Vorkommen von Bernstein in Schlesien. Breslauer Zeitung von 5. April 1861.